

TESTÉKSZER- COLUMNA VERTEBRALIS

Sándor Lilla

Nyíregyházi Főiskola, Vizuális Kultúra Intézet

Környezetkultúra BA 5. évfolyam

Aranyosi Zsuzsánna, főiskolai docens

Az ősidők óta fontos a test ékszerrel való kiegészítése, díszítése. Elsősorban a primitív és civilizált kultúrák emberei használják előszeretettel, de az „ékszerrel” való játék az állatvilágban is megfigyelhető. Például a majmok szívesen aggatnak magukra gallyakat, gyümölcsöket, ilyenkor testtartásuk, járásuk is megváltozik, „ünnepélyes méltósággal mozognak, mint a dekorált emberek.”¹ Az ékszer kezdetben társadalmi (az emberek rangjuknak, státusuknak megfelelő ékszert viseltek), identitásjelölő, rituális és spirituális (lehet akár egy talizmán is) funkciót tölt be. Később esztétikai funkcióval ruházódik fel, így lényege a gyönyörködtetés, a figyelemfelhívás lesz, hogy széppé tegye viselőjét kiemelve előnyös testi tulajdonságait.

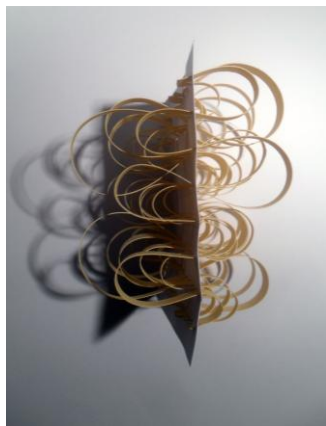
Az én testékszerem ellentétes funkcióval rendelkezik, hiszen formai kialakításának köszönhetően mintegy mesterséges deformitással ruházza fel a testet. A gerinc íves vonalát követve fekszik fel a testre, így eggyé válik viselőjével, ugyanakkor a háton végigfutó különböző méretű hullám „kinövések” púpszerű hatást keltve kerülnek ellentétbe a gerinc finom S vonalával. Ennek ellenére ezek a púpok, nem teszik csúffá a viselőt, hanem a „rútságnak” egyfajta esztétikai minőséget adnak. Azt akarom ezzel kifejezni, hogy nem minden deformitás szükségszerű velejárója a rondaság, lehet valami annak ellenére esztétikus, hogy alapvetően a testet torzító forma.

Az ékszerem a latin COLUMNA VERTEBRALIS nevet kapta, melynek jelentése gerincoszlop. Az elnevezés egyrészt egyértelmű utalás a tárgy formájára, anatómiájára, viselésének helyére, másrészt elvonatkoztatva az orvosi nyelv latinsága miatt felidézheti bennünk a betegség képét is, vagyis ha megtudjuk a szó jelentését nem feltétlenül egy egészséges gerinc képe jelenik meg képzeletünkben, hanem valamilyen gerinc deformitás.

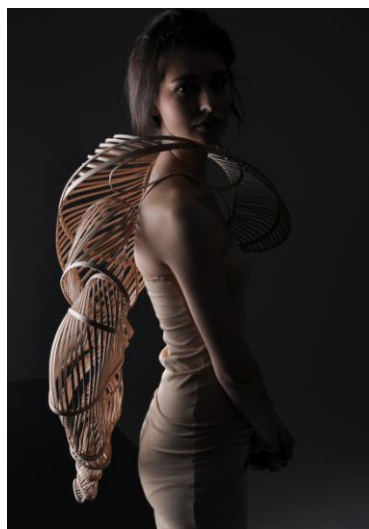
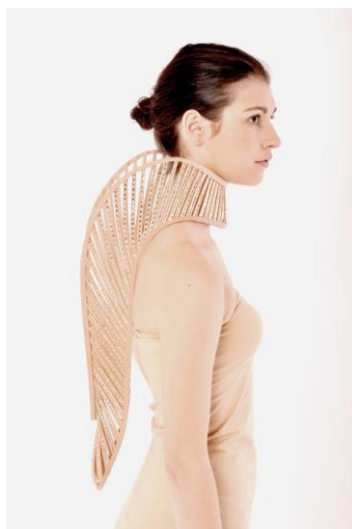
Az ékszer érdekessége, hogy mivel a gerincen, vagyis a háton helyezkedik el legnagyobb részben, így a viselője nem is látja saját magán, csak egy külső szemlélő elmondásai által tud információhoz jutni arról, hogyan is áll rajta. Így viszont az irigykedő pillantásoknak sem lehet szemtanúja az ékszert viselő. A darab minden nézőpontból jelen van, tulajdonképpen „körbejár” a testen a nyakrésznek köszönhetően, viszont hátulról és oldalról a legreprezentatívabb.

¹ Rudolf Broby Johansen- Az öltözködés története

A kiindulásom alapotívuma a víz volt. Először képek segítségével inspirálódtam ebben a témakörben, majd vázlatokat készítettem, mintákat alkottam, és ezek térbeli adaptálásával formai variációkat, majd anyagkísérleteket hoztam létre. Az őselem hullámsága ragadott meg, ebből asszociáltam a gerinc vonalvezetésére, illetve így kaptak hullámformát a kidomborodások.

A testékszerek utáni kutatómunka során találtam rá egy angol ékszertervező STEPHANIE CHLOE BILA² alkotásaira, melyek nagyon inspirálóan hatottak rám. Az emberi test anatómiáját, a csontváz szerkezetét, valamint építészeti vázakat használt fel kiindulásként ékszere megfogalmazásához. Alkotásának organikussága volt az, ami leginkább hatott rám.

Stephanie Chloe Bila: Central Saint Martins Degree Show Collection, 2012

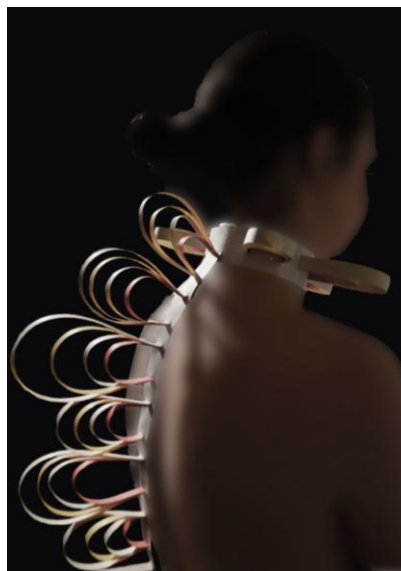
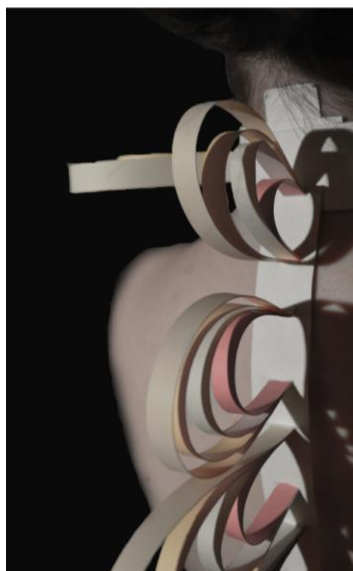
Hiszen munkám formai kialakításnál az egyik legfontosabb szempont az volt, hogy organikusan illeszkedjen a viselőre és kövesse a test vonalát. Ez a kivitelezés során több problémát is felvetett, elsősorban az anyag megválasztásakor. Különböző anyagokkal

² <http://www.stephaniechloeabila.co.uk/>

kísérleteztem, melyek nem rugalmasak, vagy éppen nincs tartásuk, tehát elsőre alkalmatlannak látszanak a gerincforma felvételére.

Az alapidarabom papírból készült. Két részből áll, az egyik a gerincrész, mely a gerincvonalra fekszik fel, a másik a nyakrész, ami a gerincrész megtartására szolgál, ebből szintén hullámok törnek elő. Ezt fejlesztettem tovább különféle anyagkísérletekkel, például szalaggal, fémme, vetexszel. A papírplasztika akvarell lapból készült, ezt vízben való áztatás után helyeztem rá a gerincre és így vette fel a kívánt formát. Ezután kezdtem más anyagokkal kísérletezni, például a fémme, mely a gerincvonalat ugyan képes felvenni, de az elemek egymáshoz rögzítése vetett fel problémákat. Kísérleteztem még szalaggal is, itt viszont a merevítés okozott fejtörést. Először tapétaragasztóval szerettem volna megkeményíteni, de attól az anyag felülete sérült, utána textilkeményítővel próbálkoztam. Bár az anyag sértetlen maradt, a megfelelő arány eltalálása itt sem volt egyszerű, mert a szalag nem keményedett meg megfelelő mértékben. Ezen módszerek tehát még további kísérletezést kívánnak.

A papírplasztikám figyelemfelhívó és extravagáns. A szalagos darab színösszeállításában próbáltam inkább a harmóniára és az eleganciára fektetni a hangsúlyt azért, hogy ez a testékszer akár egy estélyi ruhához is hordható reprezentatív kiegészítővé válhasson, vagy akár éppen fordítva a testékszer látványossága, uralkodása révén, a ruha csupán alapanyagul, tartószerkezetéül szolgál, az igazi főszereplőnek, a Columna Vertabralis-nak.

A gerincen végigfutó formai kialakításnak köszönhetően a viselő önkéntelenül is egy egyenes testtartást fog felvenni, ami magabiztosságot kölcsönöz számára, ettől pedig biztos minden szempár rászegződik majd. Ember és ékszer együttélését, harmóniáját, a hagyományos, visszafogott ékszerek megreformálását szeretném megteremteni.

Művészi kidolgozású, igényesen kivitelezett, látványos munkát szerettem volna létrehozni, amelynek viselése esztétikai értéket ad, viselője pedig különlegesnek érezi magát, mikor magára ölti.